

Отже, головна сутність та мета класифікації витрат – це спрощення роботи керівництва, бухгалтерів, економістів, дослідників та багатьох інших. Це полегшує процес контролю витрат, скорочення витрат і управління ними на суб'єкті господарської діяльності.

#### **Список використаних джерел**

1. Фостолович, В. А., Сімаков О.О. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. Економіка та держава №10, 2019. С 36-45.
2. Реслер М. В. Класифікація витрат підприємств торгівлі в системі обліку та управління ними / М. В. Реслер, В. М. Захаркевич // Вісник Львівського торговельно-економічного університету – Львів. Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2019. – Вип. 57. - С.100-103
3. Cost Classification. Anjali J. 2018. URL: <https://theinvestorsbook.com/cost-classification.html>

**Науковий керівник:** доктор економічних наук, професор Богуславська С.І.

## **СУТНІСТЬ, ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

**Божко Н.О.**

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
e-mail: bozhko.nadiia419@vni.cdu.edu.ua*

Поступова індустріалізація суспільства призвела до масових трансформацій в економіках, що розвиваються. Хоча рівень життя людей покращився, іншим, протилежним, наслідком, безсумнівно, є серйозний негативний вплив на навколишнє середовище. Звичайно, викиди парникових газів, нераціональне використання природних ресурсів, утилізація відходів, а також токсичних речовин мають негативний вплив на зміни в кліматі. До того ж, очікування зростання чисельності населення та подальшого покращення добробуту можуть спричинити ще більший попит на світові ресурси.

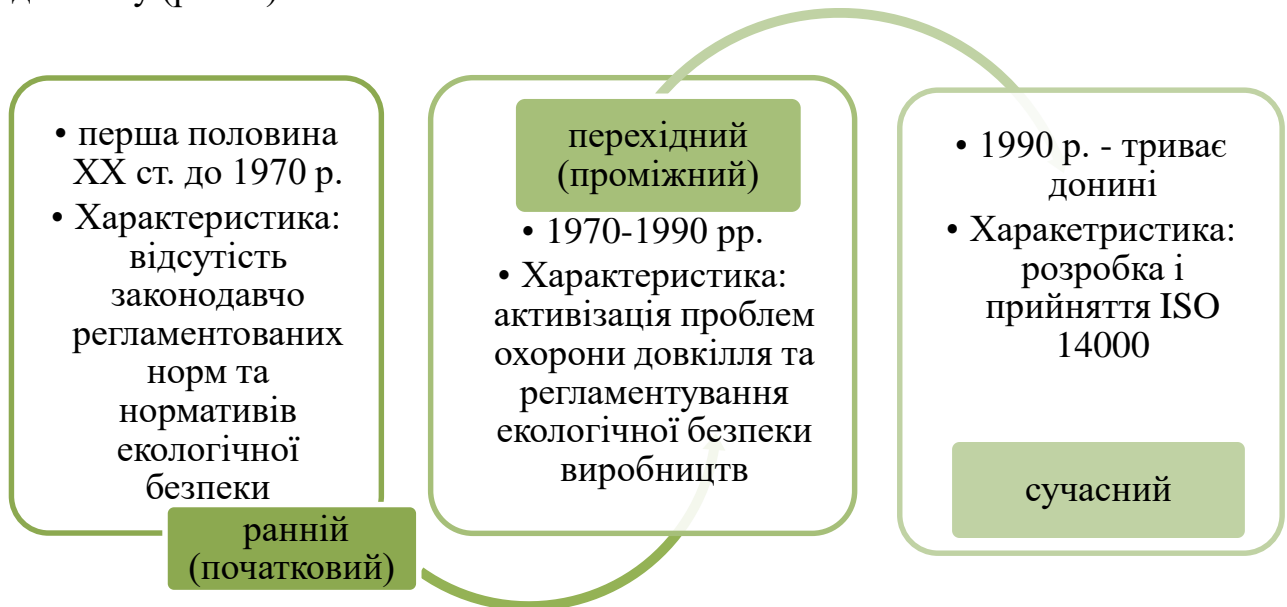
Постійне усвідомлення нестійкості цього експоненційного зростання, а також надмірне споживання ресурсів призвело до більш свідомої політики впливу на навколишнє середовище. Стурбованість щодо впливу спричинила підвищення обізнаності компаній і галузей щодо такого негативного впливу, що зумовило прискорений розвиток екологічного менеджменту.

Тиск з боку клієнтів, урядів, неурядових організацій, а також промисловості змушує компанії зосереджуватися на екологічній ефективності. Оскільки більша частина споживання ресурсів пов'язана з товарами й послугами, які варто виробляти, обслуговувати, використовувати й утилізувати, логічною сферою політики, у якій слід зосередитися на зменшенні впливу на навколишнє середовище, є компанії, де основна увага зосереджена як на зменшенні поточного використання ресурсів, так і на запобіганні аварій, які можуть мати ненавмисний, але надмірний вплив на навколишнє середовище, що призводить до масштабних катастроф [3].

Чимало сучасних вчених розкривають тематику екологічного менеджменту: О. Бабчинська, Г. Буканов, А. Романь, Д. Пікареня, Т. Гулик, Т. Камінська та інші.

Заслуговує на увагу трактування Л. Гармідер та Л. Михальчук екологічного менеджменту, а саме: «...добровільна, активна та ефективну діяльність суб'єктів господарювання, що спрямована на досягнення власних екологічних цілей, проєктів і програм, які засновані на основі принципів екоефективності та екосправедливості» [4].

К. Демяненко виокремлює три основні етапи розвитку екологічного менеджменту (рис. 1).



**Рис. 1.** Етапи розвитку екологічного менеджменту.

*Джерело: розроблено автором на основі джерела [2].*

Головною метою екологічного менеджменту є, перш за все, захист природних ресурсів, лімітування викидів шкідливих речовин у водне середовище й атмосферу, а також забезпечення здоров'я працівників, споживачів і мешканців господарських зон.

Розвиток сучасного екологічного менеджменту базується на основі таких принципів:

1. охорона і збереження довкілля та підтримання на належному рівні його якості (води, повітря, земельних ресурсів);
2. опора на економічні мотиви;
3. своєчасне вирішення проблем;
4. відповідальність за наслідки, які впливають на екологію та спричинені на будь-якому рівні управління;
5. пріоритетність вирішення екологічних проблем;
6. охорона здоров'я працівників підприємства та місцевих жителів [1].

Ефективна система екологічного менеджменту дозволить уникнути витрат, які пов'язані з ліквідацією негативних наслідків для довкілля діяльності підприємства, поліпшити умови праці та підвищити мотивацію персоналу до праці.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що інтенсивне забруднення навколишнього середовища з кожним днем, місяцем та роком завдає шкоди економіці та екології нашої держави. Зростання забруднення зумовлене неефективністю роботи очисних споруд, ослабленого екологічного контролю з боку держави, безкарністю. Методом підвищення ефективності управління екологією є впровадження на підприємстві системи екологічного менеджменту. Таке запровадження дозволить підприємству зменшити забруднення, ймовірність виникнення катастрофічних ситуацій, зміцнити позиції та імідж підприємства на ринку.

Не варто забувати про військові дії, які з кожним днем завдають катастрофічного впливу на екологічну ситуації України, а також усього світу. Економічні втрати України, беззаперечно, є критичними. Але злочини проти довкілля у довгостроковій перспективі спричинять ще більше витрат, збільшення смертності й важких хвороб, адже люди гинуть не лише від видимих проявів війни, але й від забруднення навколишнього середовища. Відновлення екологічної безпеки країни буде тривалим. Тому головним пріоритетом є збереження незалежності та суверенності України, а також мінімізація еколого-економічних втрат, відновлення економічного потенціалу.

#### **Список використаних джерел**

1. Романь А., Пікареня Д., Накемпій О. Зменшення викидів забруднюючих речовин промисловими підприємствами шляхом запровадження системи екологічного менеджменту. Науково-практичний журнал «Екологічні науки». 2021. № 2(35). С. 60–63. URL: <http://econj.dea.kiev.ua/archives/2021/2/12.pdf> (дата звернення: 20.01.2023).
2. Буканов Г. Екологічний менеджмент як еколого-центристська система державного управління. Наукові перспективи. 2020. №4 (4). URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DBpn7s1ncfYJ:perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/39/39&cd=18&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&lr=lang\\_ru%7Clang\\_uk](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:DBpn7s1ncfYJ:perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/39/39&cd=18&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&lr=lang_ru%7Clang_uk) (дата звернення: 20.01.2023).
3. Гулик Т., Гулик В., Сандул О. Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. 2019. Т. 24. Вип. 4(77). URL: [file:///C:/Users/PC/Downloads/Vonu\\_econ\\_2019\\_24\\_4\\_21.pdf](file:///C:/Users/PC/Downloads/Vonu_econ_2019_24_4_21.pdf) (дата звернення: 20.01.2023).
4. Білявська Ю., Мінаков О. Формування екологічного менеджменту на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2020. № 37. С. 24–28. URL: <https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/625/615> (дата звернення: 20.01.2023).

**Науковий керівник:** кандидат економічних наук, доцент Кирилук І.М.

## **РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАЮВАННЯ**

**Вергуненко В.С.**

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
e-mail: verhunenko.vladyslav419@vu.cdu.edu.ua*

У сучасному бізнес-середовищі важливим елементом ефективного управління є підтримання високого рівня кадрової безпеки суб'єкта господарювання. Кадрова